

SREĆA HRVATSKIH KNJIŽNIČARA(KI!)

Petar Filipić, professor emeritus

33. Proljetna škola školskih knjižničara RH

Državni stručni skup na mreži (ZOOM) - 14. travnja 2021.

1. O mjerenju sreće - uvodno

- Sreća kao motiv svih svrhovitih ljudskih aktivnosti.
- **Filozofi "hedonisti"**, u skladu sa individualnim osobnim iskustvom, izjednačavali su sreću sa senzualnim užicima.
- **Druga skupina filozofa**, uključujući Aristotela, za sreću je koristila termin *eudaimonia*.
- *Eudaimonia* je po prirodi društvena, ostvaruje je pojedinac ali samo u kontekstu obitelji, prijateljstva, zajednice i društva.
- Aristotelova društvena sreća prirodni je slijed pozitivnih osobnih odnosa.
- Ona je "usputni" proizvod akcija poduzetih sa nekom drugom svrhom.
- Ne da bi se ostvarilo osjetilno zadovoljstvo, nego zato što je to "istinski dobro".
- Sreća je prirodan rezultat "ispravnog življenja".

Ako analiziramo **današnje trendove** sreće i zapitamo se je li nešto od starogrčkih dilema preostalo u suvremenim navodima, brzo bi zaključili da **ima mnogo više hedonizma nego eudaimonie**. Aktualna težnja ekonomskom bogatstvu je težnja individualnom, hedonističkom ili sebičnom osjetilnom zadovoljstvu. A kao što znamo, težnja individualnom bogatstvu nezaobilazno vodi eksploataciji drugih ljudi i degradaciji međuljudskih odnosa. Stoga, koncept težnje "individualnom bogatstvu", sasvim logično, smanjuje našu "društvenu sreću".

Ipak, mnogobrojni su suvremeni trendovi koji inzistiraju na sljedećem:

- Najveći dio užitka (zadovoljstva, sreće) u životu ne može biti kupljeno na tržištu, nema cijenu i nije na prodaju.
- Istinski užitak u radu i potrošnja u funkciji čovjeka kao cjelovite ličnosti, rađaju zadovoljstvo.

U posljednjih tridesetak godina u svijetu su naglašeno intenzivirana istraživanja ljudske sreće. Objavljeno je na stotine znanstvenih i stručnih radova na ovu temu. Formirane su i svjetske datoteke podataka o sreći. Evo najvažnijih izvora podataka (Web stranice):

- World Database of Happiness www.eur.nl/fsw/research/happiness
- World Development Indicators www.worldbank.org/data/wdi/home.html
- International Social Survey Program www.issp.org
- World Value Survey <http://wvs.isr.umich.edu>
- World Happiness Report <https://worldhappiness.report/>

U Hrvatskoj su u devedesetima provedena dva istraživanja: 1995. i 1999. godine, a potom od 2007. godine naovamo svake godine

U ostalim zemljama (preko 150 zemalja) istraživanja se od 2005. redovito provode svake godine.

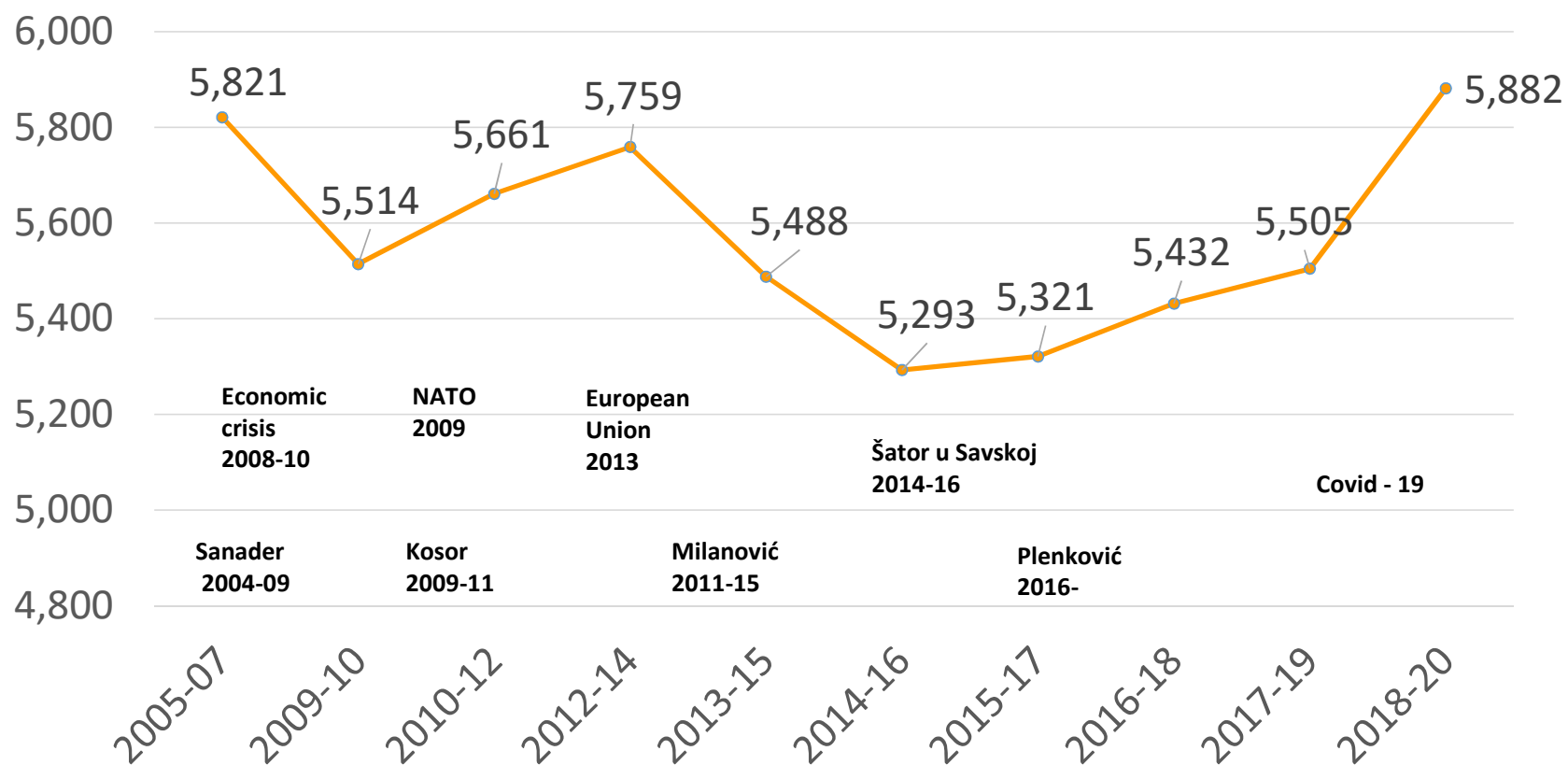
Ova kreativna rasprava dovela je do organizirane globalne aktivnosti vođene od Opće skupštine UN-a. Prema vremenu nastajanja učinjeni su sljedeći (povijesni) koraci:

- 2011 godina – Rezolucija (A/RES/65/309) u kojoj su UN pozvale zemlje članice da ocjenjuju sreću svojih stanovnika i da rezultate tih istraživanja koriste za vođenje svojih javnih politika.**
- 2011 godina – UN proglašava 20.ožujka kao Svjetski dan sreće**
- 2012 godina - Objavljeno prvo Svjetsko izvješće o sreći (World Happiness Report – WHR). Pod „kapom” UN-a World Happiness Report (WHR) je publikacija u kojoj se objavljuju istraživanje stanja globalne sreće koje rangira 156 zemalja po tome koliko njihovi građani sebe doživljavaju sretnima. Svoja istraživanja autori u najvećoj mjeri temelje na podacima iz Gallupove svjetske ankete (Gallup World Poll - GWP).**
- 2012 godina – Osnovana UN-ova Mreža rješenja za održivi razvoj (Sustainable Development Solutions Network - SDSN) sa osnovnim zadatkom da „mobilizira globalno znanstveno i tehnološko stručno znanje radi promicanja praktičnih rješenja za održivi razvoj, uključujući provedbu Ciljeva održivog razvoja (Sustainable Development Goals - SDGs) i Pariškog klimatskog sporazuma (Paris Climate Agreement)“.**
- 2013 godina – OECD donosi smjernice kojima se propisuju međunarodni standardi za mjerenje dobrobiti.**

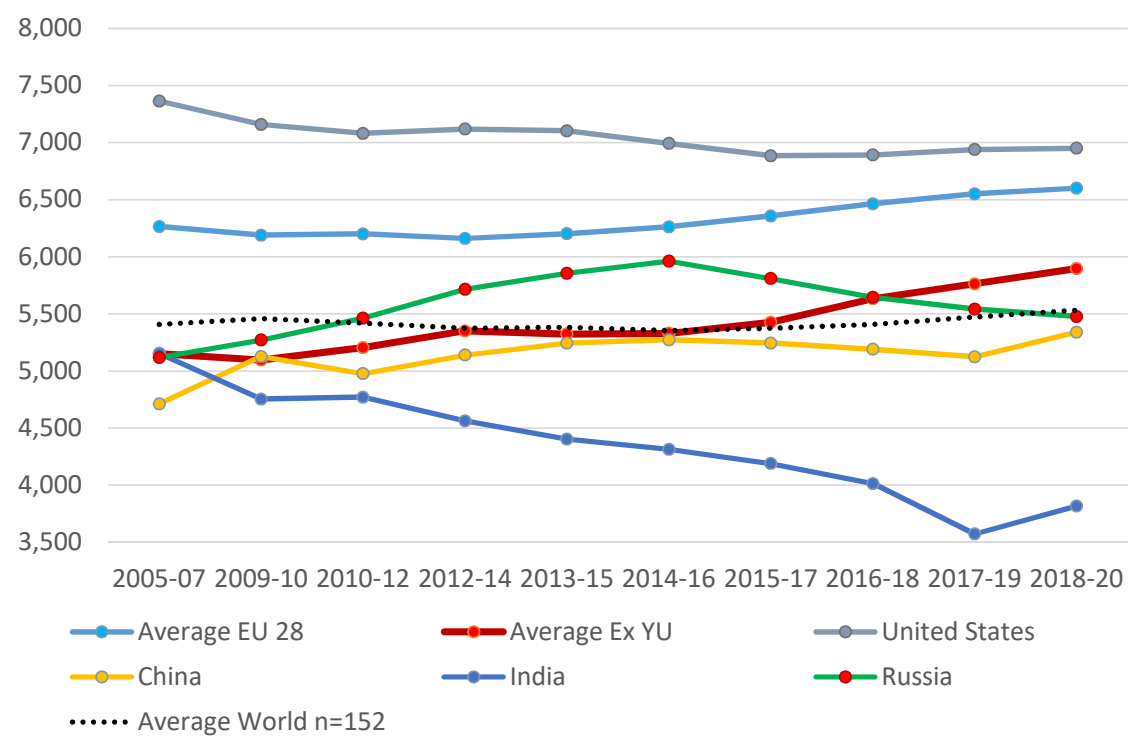
2. Svijet, EU, Hrvatska i susjedstvo

- Mjerenje sreće obavlja se širom svijeta. Najpoznatije je ono publicirano u [World Happiness Report](#).
- Anketa obuhvaćaju preko 98% svjetskog stanovništva.
- Podatke objavljene u WHR-u prikuplja Gallup World Poll (GWP). Riječ je o svjetskoj anketi koja obuhvaća godine od 2005. do danas. GWP koristi nacionalni reprezentativni slučajni uzorak zasnovan na više-stupanjskoj teritorijalno stratificiranoj selekciji, odnosno to je nacionalni prosječan odgovor na pitanje životnih procjena.
- Pitanje glasi: "[Zamislite ljestve, s koracima od 0 na dnu do 10 na vrhu. Vrh ljestvice predstavlja najbolji mogući život za vas a dno ljestvice predstavlja najgori mogući život za vas. Na kojem koraku \(prečki\) ljestava se osobno osjećate da stojite u ovom trenutku?](#)" Ova mjera je poznata pod nazivom Cantril životne ljestve prema autoru (Hadley Cantril) koji ju je osmislio i široko se koristi u društvenim istraživanjima.

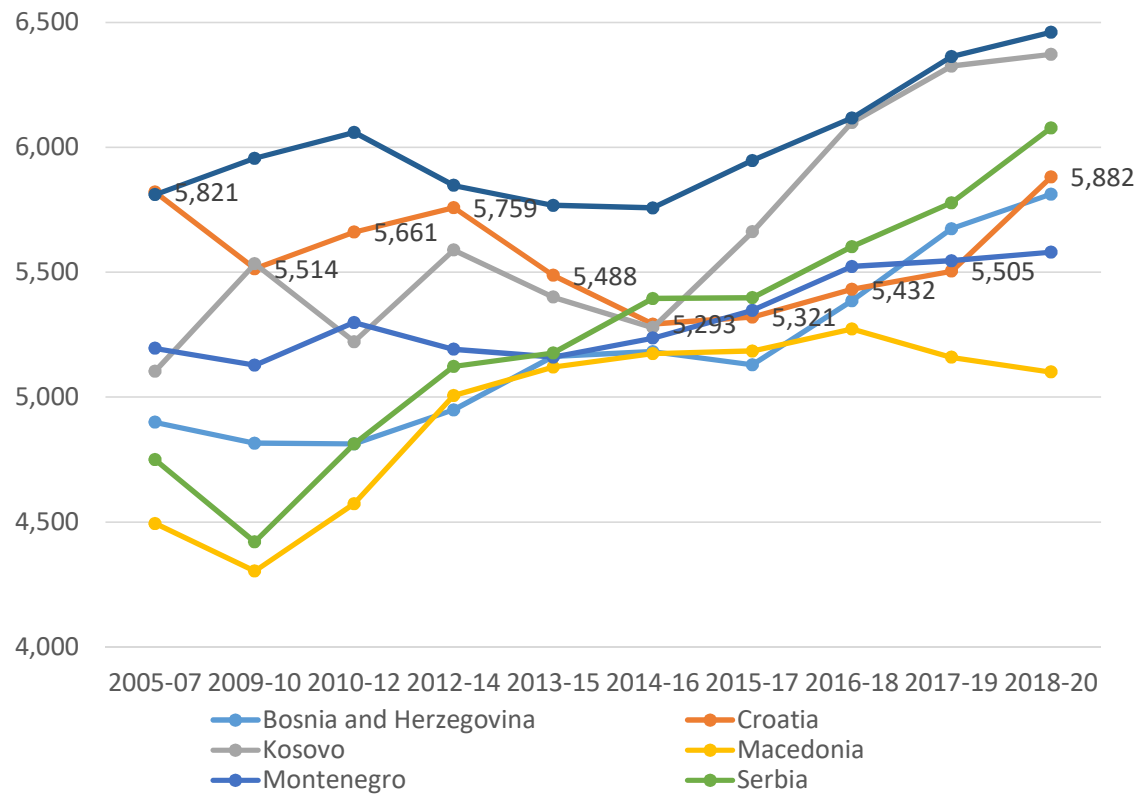
Happiness score: Croatia 2005-2020

Happiness score from 2005-07 to 2018-20

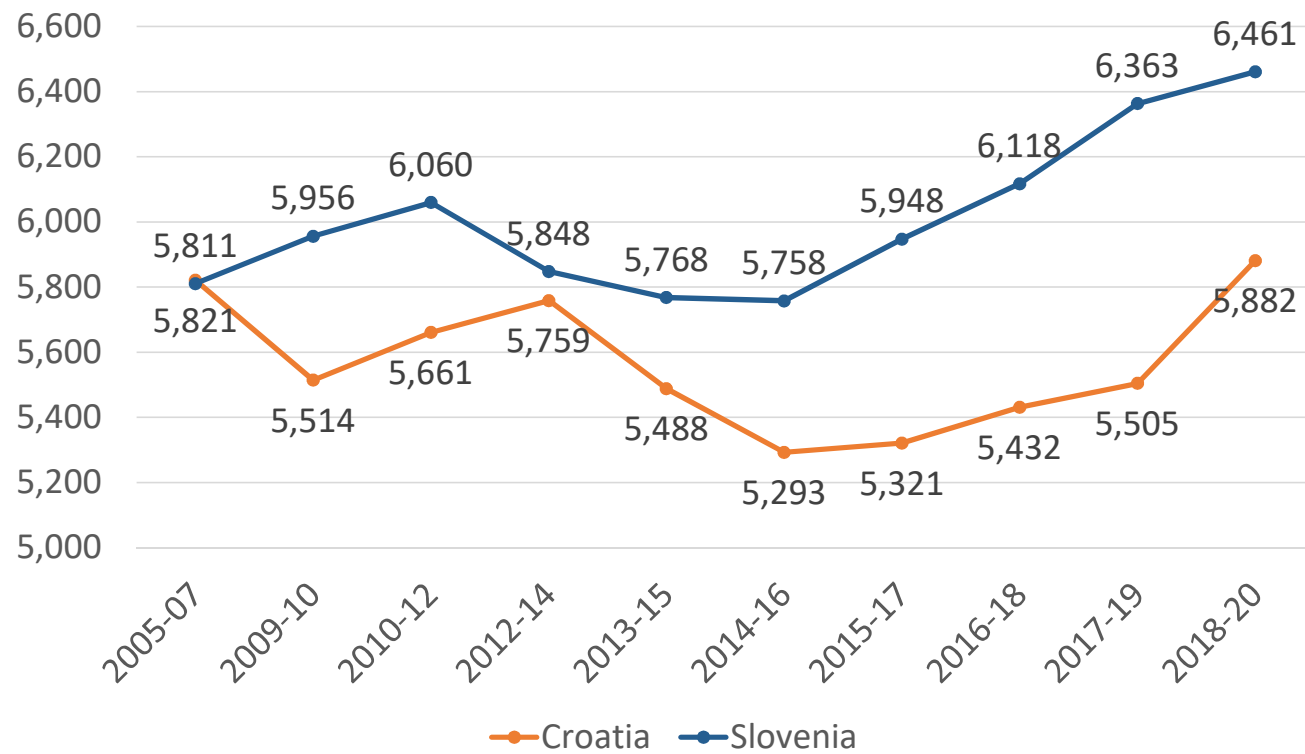

Happiness score: Ex Yu 2005-2020

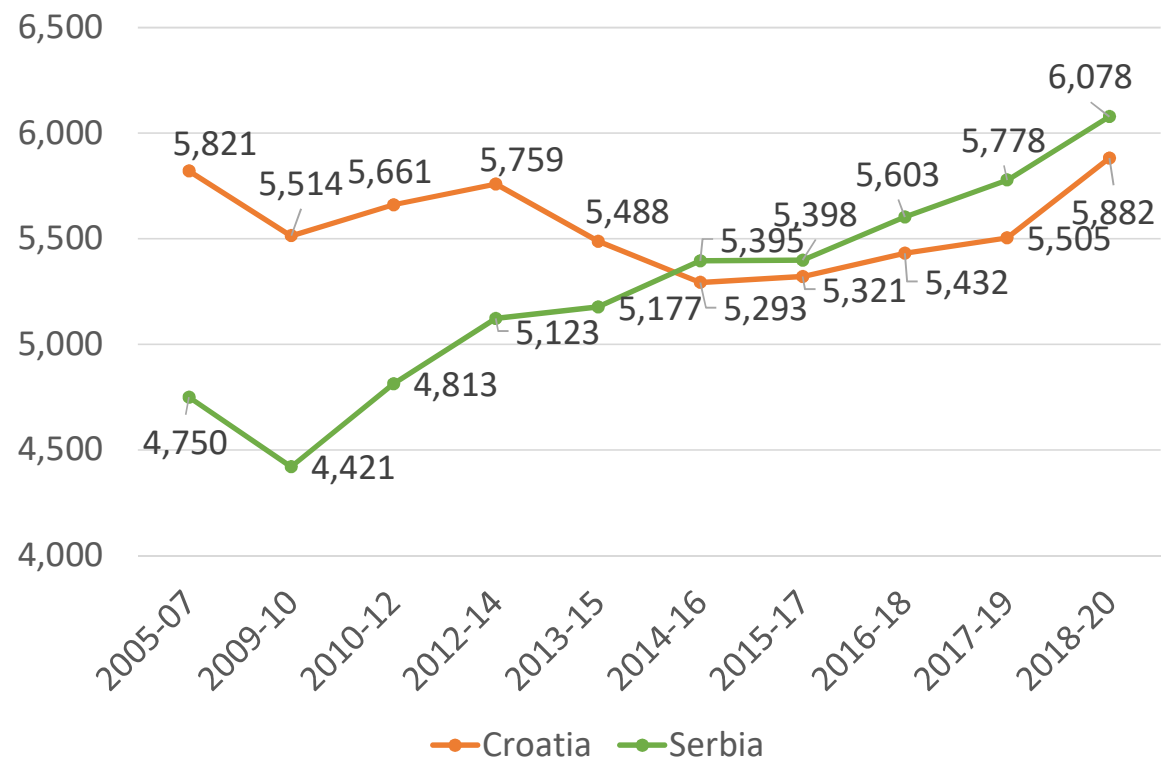

Rangovi 2007-2020							
Country	Indeks sreće	GDP	Društvena podrška	Očekivanje zdravog živ.	Sloboda izbora	Velikodušnost	Percepcija korupcije
BiH	76	73	87	49	116	46	126
Croatia	60	44	91	36	104	92	121
Kosovo	56	83	96	32	82	25	115
Maced.	89	68	80	53	89	63	105
Crna Gora	73	58	76	42	118	88	65
Serbia	74	62	61	52	107	90	104
Slovenia	41	32	38	30	23	66	92
Ex YU	67	60	75	42	91	67	104
Prosječno država	136	137	138	136	137	135	132

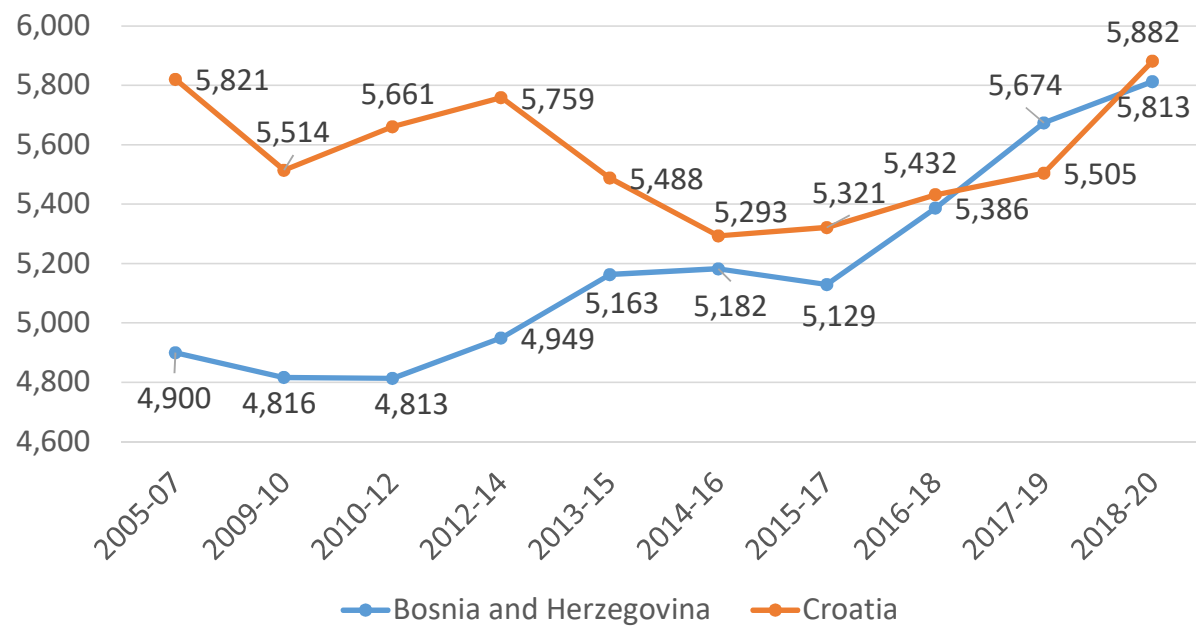
Happiness score: Croatia vs Slovenia

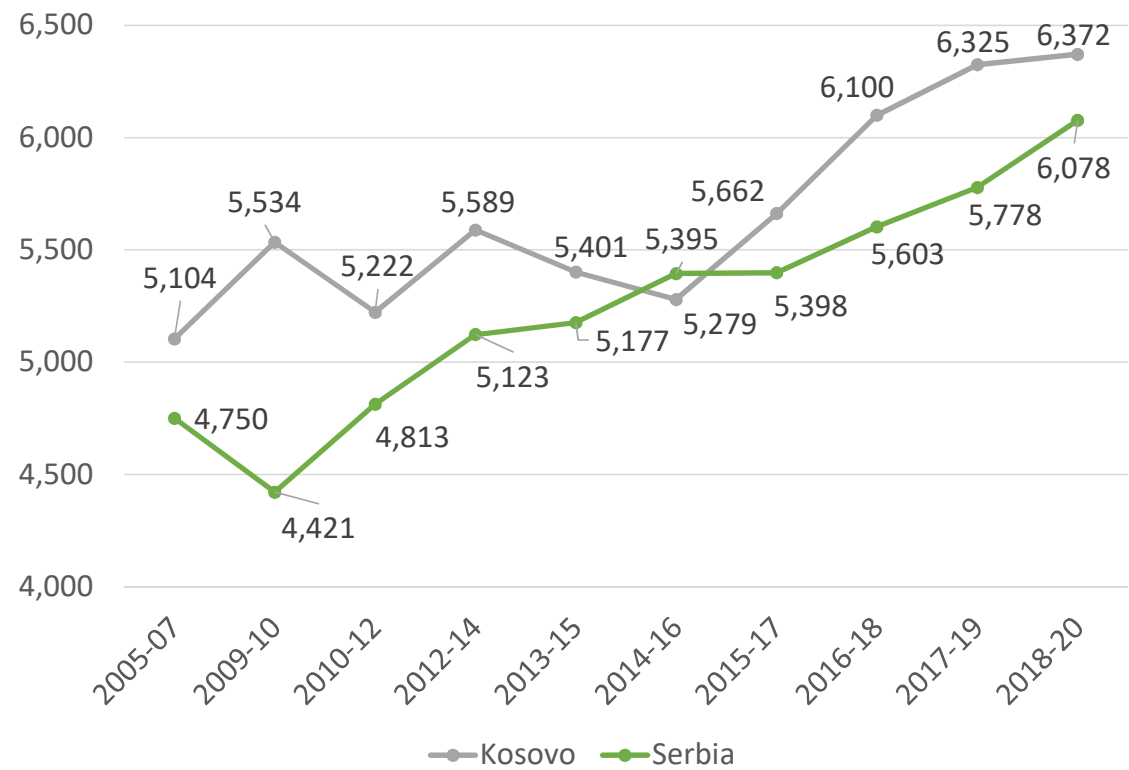
Happiness score: Croatia vs Serbia

Happiness score: Croatia vs Bosnia and Herzegovina

Happiness score: Kosovo vs Serbia

3. Sreća školskih knjižničara RH 21. proljetna škola - Zadar 2009.

Karakteristike uzorka

- 21. proljetna škola školskih knjižničara RH - Zadar 2009. okupila je 456 školska knjižničara. Od toga broja njih 233 (ili 51 %) popunilo je anketni listić u kojem su zaokružili broj (od 1 do 5) koji najbliže reprezentira njihov osjećaj sreće u toj godini.
- Uz brojčani iskaz pridruženi su i oznake: 5 – ushićeno, 4 – vrlo sretno, 3 – sretno, 2 – ponekad (ne)sretno i 1 – depresivno.
- Obzirom na broj anketiranih (u odnosu na broj osnovnih škola u Hrvatskoj) rezultati nude meritorne zaključke (statističari bi rekli da su nalazi signifikantni).

Pored ocjene sreće u anketi se tražilo izjašnjavanje o **(a) spolu, (b) životnoj dobi i (c) o županiji iz koje su knjižničari pristigli.**

Ad a) Spol

**Od ukupno 233 sudionika ankete
216 je bilo žena (92,95%), i
17 muškaraca (7,05%).**

- **Anketni listić ispunile su i 4 žene koje su se deklarirale kao Slovenke. Naknadnom provjerom je utvrđeno da su ove žene prisustvovala u svojstvu predavača što ih je eliminiralo iz analize.**

Ad b) Životna dob

Razdioba anketiranih prema životnoj dobi bila je vrlo ujednačena. Riječ ne o tzv. normalnoj distribuciji.

Godine starosti	Broj anketiranih	%
Do 30	47	20,2
31 – 40	56	24,0
41 – 50	63	27,0
51 – 60	59	25,3
61 i više	8	3,5
Ukupno	233	100

Ad c) Lokacija radnog mjesta

Anketirani dolaze iz svih hrvatskih županija. Za razliku od prethodna dva analizirana obilježja u kojima je odgovore ponudilo 233 knjižničara, njih 6 nije upisalo županiju iz koje dolaze što je broj anketiranih prema ovom obilježju smanjilo na 227. Riječ je o 5 žena i jednom muškarcu, odnosno o dvije osobe od 31 do 40 godina, 3 osobe od 41 do 50 godina i jednoj osobi između 51 i 60 godina.

4. Analiza rezultata ankete

Uzimajući u obzir sve anketirane (njih 233) prosječan indeks sreće školskih knjižničara Republike Hrvatske u proljeće 2009. godine iznosio je

3,039

Pretvoreno u skalu od 0 do 10 indeks sreće školskih knjižničara RH iznosio je

6,078

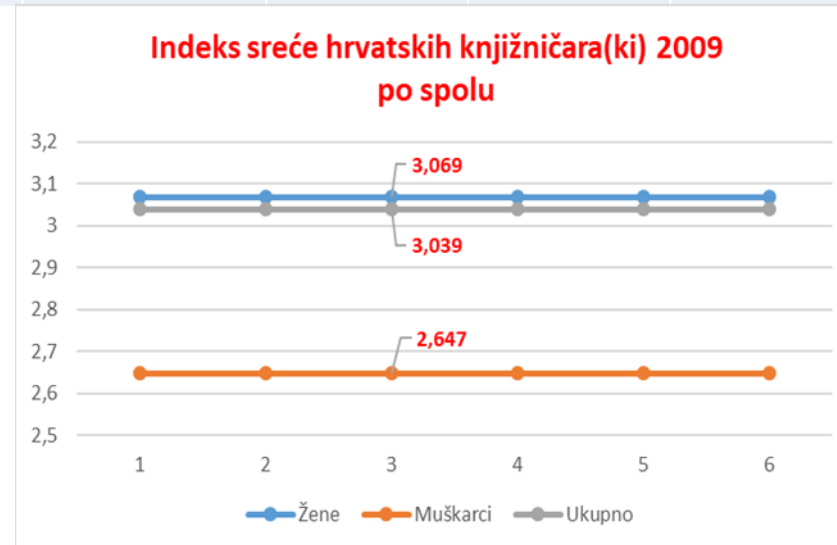
Iste godine (2009) indeks sreće u Hrvatskoj iznosio je

5,596

4.1. Analiza rezultata po spolu

Spol					Ocjene			
			1	2	3	4	5	Ukupno
Muškarci			2	4	9	2		17
Žene			9	46	92	59	10	216
Ukupno			11	50	101	61	10	233

Spol	Indeks sreće
Muškarci	2,647
Žene	3,069
Ukupno	3,039

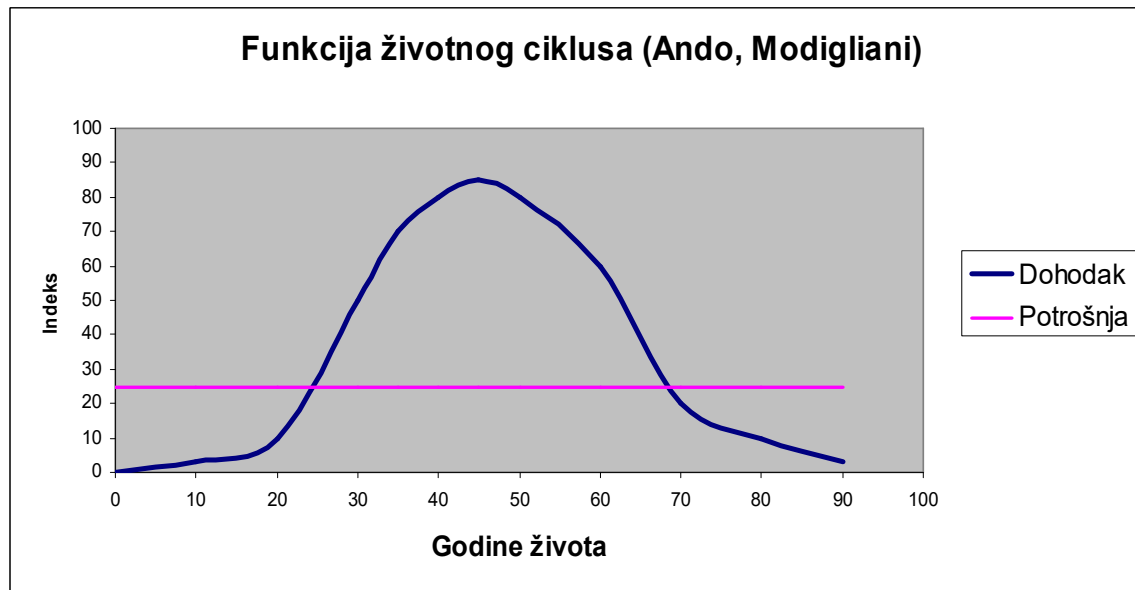
4.2. Analiza rezultata prema životnoj dobi

Životna dob i indeks sreće anketiranih knjižničara(ki)

Životna dob - godine	Indeks sreće
do 30	3,404
31 - 40	3,148
41 - 50	2,813
51 - 60	2,966
61 i više	3,25
Ukupno	3,039

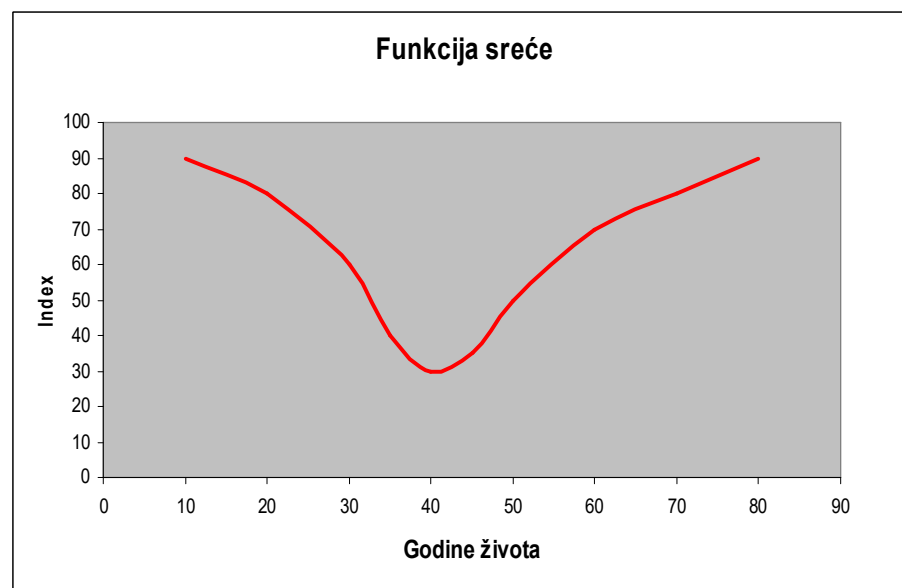
Malo teorije:

Funkcija stjecanja dohotka u životnom ciklusu ima svoj maksimum u kasnim tridesetim i četrdesetim godinama života. Izvor: Ando, A.; Modigliani, F.: "The Life Cycle Hypothesis of Saving: Agregate Implications and Tests", American Economic Review, March 1963.

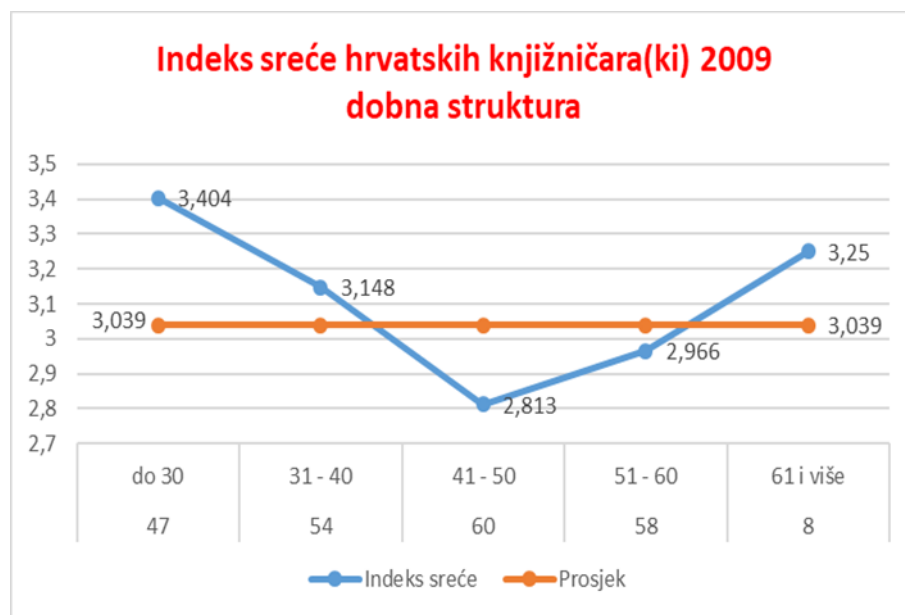

I još samo malo (teorije)

Standardna funkcija sreće sasvim je inverzna funkciji dohotka. Ona je U oblika s minimumom u kasnim tridesetim ili ranim četrdesetim godinama života.

Funkcija sreće sudionika Proljetne škole školskih knjižničara RH sukladna je standardnoj funkciji sreće. Ona je stiješnjena iz razloga što analizira relativno homogenu skupinu.

Dakle, dragi(e) knjižničari(ke) do 32-33 godine života sreća, zatim do početka 60-tih problemi, i potom nirvana!!!

Slajd 24

Wk1

Windows korisnik; 13.4.2021.

Županija	Ocjene					
	1	2	3	4	5	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
Zagrebačka županija		4	10	1	2	17
Krapinsko-zagorska županija		4	1	2		7
Sisačko-moslavačka županija		5	7	1		13
Karlovačka županija		5	2	2		9
Varaždinska županija	1	2	4	3		10
Koprivničko-križevačka županija		1	3	2		6
Bjelovarsko-bilogorska županija	1		4	5		10
Primorsko-goranska županija	1	1	11	5	2	20
Ličko-senjska županija			4			4
Virovitičko-podravska županija		1	3	2		6
Požeško-slavonska županija			1	1		2
Brodsko-posavska županija	1	1	11	3		16
Zadarska županija		3	4	2		9
Osječko-baranjska županija	1	1	7	3		12
Šibensko-kninska županija		1	2	1	1	5
Vukovarsko-srijemska županija	1	3	2	3		9
Splitsko-dalmatinska županija	1	4	4	3	4	16
Istarska županija	1	5	4	3		13
Dubrovačko-neretvanska županija		2	3	1		6
Međimurska županija	1	2	2	4	1	10
Grad Zagreb	2	4	9	12		27
Republika Hrvatska	11	49	98	59	10	227

4.3. Analiza rezultata po županijama

XI	Požeško-slavonska županija	3,5
XV	Šibensko-kninska županija	3,4
XVII	Splitsko-dalmatinska županija	3,313
VII	Bjelovarsko-bilogorska županija	3,3
VIII	Primorsko-goranska županija	3,3

XX	Međimurska županija	3,2
VI	Koprivničko-križevačka županija	3,167
X	Virovitičko-podravska županija	3,167
XXI	Grad Zagreb	3,148
I	Zagrebačka županija	3,059
IX	Ličko-senjska županija	3

XII	Brodsko-posavska županija	3
XIV	Osječko-baranjska županija	3
V	Varaždinska županija	2,9
XIII	Zadarska županija	2,889
XIX	Dubrovačko-neretvanska županija	2,833

XVI	Vukovarsko-srijemska županija	2,778
II	Krapinsko-zagorska županija	2,714
III	Sisačkomoslavačka županija	2,692
XVIII	Istarska županija	2,692
IV	Karlovačka županija	2,667
	Republika Hrvatska	3,035

5. Umjesto zaključka

Mjerenje indeksa sreće događa se unutar stvarnih okolnosti koje svakako utječu na individualni osjećaj sreće. Na prethodnim slajdovima daju se tek kvantitativni rezultati istraživanja. Kvalitativne ocjene prepuštene su čitateljima.

Mnogo je faktora koji su na ocjene o sreći u proljeće 2009. godine utjecali. Gospodarska kriza bila na prvom mjestu. Sa svih strana su nas bombardirale pesimistične ocjene i katastrofična viđenja stvarnosti. Domaće političko okruženje gospodarske pokazatelje činilo je još lošijima. Približavanje Europi radna mjesta u javnom sektoru čini nesigurnima. A i plaće nisu baš nešto. (Čini se u ovim današnjim vremenima povijest se ponavlja, zar ne?!)

Na drugoj strani, očekivanja koja pred knjižničare postavljaju Ministarstvo i Agencija toliko su visoka da su svakako u nerazmjeru s iskazanim indeksima sreće.

Kako sve to pomiriti? Kako preživjeti? Oni koji ove godine dođu na Proljetnu školu knjižničara neka ispune anketni listić o sreći. Možda im se posreći.

Dodatak: Molimo vas da popunite ovaj anketni listić
i dostavite ga organizatorima skupa
(o rezultatima će te biti obaviješteni)

- Spol: **Ž** **M**
 - Godine života: _____
 - Županija _____
 - Zaokružite broj koji najbliže reprezentira Vaš (prosječni) osjećaj sreće
Ushićeno	5
Vrlo sretno	4
Sretno	3
Ponekad nesretno	2
Depresivno	1

Živi mi i veseli bili!

Petar Filipić
filipic@efst.hr